

lumunda Tasavvuf (17. Yüzyıl), İstanbul 2001, s. 156-167; Ramazan Muslu, *Osmanlı Toplumunda Tasavvuf (18. Yüzyıl)*, İstanbul 2003, s. 168-169; Hür Mahmud Yücer, *Osmanlı Toplumunda Tasavvuf (19. Yüzyıl)*, İstanbul 2003, s. 175; Mehmet Cemal Öztürk, *Cerrâhîlik*, İstanbul 2004, s. 38-66; Metin İzeti, *Balkanlar'da Tasavvuf*, İstanbul 2004, s. 184-186.

MEHMET CEMAL ÖZTÜRK

RAMAZANOĞLU, Mahmut Sami (1892-1984)

Nakşibendî-Hâlidî şeyhi.

Mahmut Sami
Ramazanoğlu

Adana'da doğdu. Babası Ramazanoğulları diye bilinen aileden Müctebâ Bey, annesi Ümmügülsüm Hanım'dır. Adana'da rüşdiye ve idâdîde okuduktan sonra İstanbul'a gidip Dârülfünûn Hukuk Fakültesi'ne kaydoldu. Mezuniyetin ardından İstanbul'da askerlik hizmetini yaptığı dönemde Kelâmî Dergâhı şeyhi Esad Erbîlî'ye intisap etti. Seyrû sülûkünü tamamlayınca Esad Erbîlî tarafından kendisine Nakşibendî hilâfeti verildi (söz konusu icâzet, Erbîlî'nin 1922'de ilk baskısı yapılan *Mektûbât*'ı içinde yer aldığına göre [134. mektup] bu tarihten önce verilmiş olmalıdır). Ardından Adana'ya yerleşen Mahmut Sami Efendi birkaç yıl sonra irşad faaliyetleriyle meşgul olmaya başladı. Tekkelerin kapatılması ve dönemin hassasiyeti sebebiyle faaliyetlerini daha ziyade özel sohbetler şeklinde sürdürdü. El emeğiyle çalışıp kazanmaya önem verdiği için bir ticaret hanenin muhasebe defterlerini tutarak geçimini temin etti. 1946 yılında hacca gitti. 1950'de Adana Ulucamii'nde vaaz vermeye başladı. 1951'de gittiği İstanbul'da iki yıl kaldı. 1953'te ikinci hac dönüşü Şam'a yerleşmeye karar verdi. Buradaki Türk öğrencilere *Rûhu'l-beyân* ve *Mektûbât* gibi eserleri okutarak tasavvuf sohbetleri yaptı. Ertesi yıl Şam'a yerleşme kararından vazgeçip İstanbul'a döndü. Erenköy'de Zihnişâh Camii'nde vaaz verirken bir yandan da özel sohbetler yaparak irşad vazifesini sürdürdü. Bu dönemde de geçimini bir ticaret hanenin muhasebe işlerinde çalışarak temin etti. 1979'da ailesiyle birlikte yerleştiği Medine'de 12 Şubat 1984'te vefat etti ve Cennetü'l-bakî' Kabristanı'na defnedildi.

Mahmut Sami Efendi sohbetlerinde bazı sûre tefsirlerine, önceki peygamberlerle Hz. Muhammed ve ashabının hayat hikâyelerine yer verir; edep, tevazu, gönül eğitimi, sohbet, az yeme, az uyuma, tehecüd ve evbâbın namazları gibi konular üze-

rinde önemle dururdu. Bütün hareketlerinin dinî kurallara uygun olmasına özen gösterir, Muhyiddin İbnü'l-Arabî'yi takdir etmesine rağmen halk anlayamaz diye onun görüşlerine sohbetlerinde yer vermezdi. Müridlerin eğitiminde halvet ve erbaîni uygulamaz, râbta konusunda şeyhe muhabetin yeterli olduğunu söylerdi. Nakşibendiyye'den başka Kâdiriyye'den de hilâfeti olan Sami Efendi müridlerine Nakşibendî evrâdının yanı sıra Kâdirî evrâdı da telkin ederdi. Vefatından sonra sevenlerinin sohbet ve irşad hizmetlerini daha çok Musa Topbaş devam ettirmiştir. Hayatı ve şahsiyeti hakkında Sâdık Dâna (Musa Topbaş) *Sultânü'l-ârifin eş-Şeyh Mahmûd Sâmî Ramazanoğlu* (İstanbul 1991), Osman Karabulut *Ârifler Sultanı Ramazanoğlu Mahmud Sami* (Konya 1994), Mustafa Özdamar *Ramazanoğlu Mahmut Sami Efendi* (İstanbul 2000) adlı eserleri kaleme almışlardır.

Eserleri. Mükerrrem İnsan (İstanbul 1983); *Hazret-i İbrâhim aleyhisselâm* (İstanbul 1984); *Hazret-i Yûsuf aleyhisselâm* (İstanbul 1984); *Yûnus ve Hüd Sûreleri Tefsiri* (İstanbul 1984, 4. bs.); *Bedir Gazvesi ve Enfâl Sûresi Tefsiri* (İstanbul 1985, 4. bs.); *Uhud Gazvesi* (İstanbul 1984); *Tebûk Seferi* (İstanbul 1984); *Hazreti Ömer'ul-Fâruk radiyallâhu anh* (İstanbul 1984); *Hazret-i Ali'yyül-Murtezâ radiyallâhu anh* (İstanbul 1984); *Hazreti Hâlid bin Velid radiyallâhu anh* (İstanbul 1984); *Ashâb-ı Kirâm Menâkıbı* (I-II, İzmir, ts.); *Musâhabe* (I-VI, İstanbul 1984); *Hazreti Ebû Bekir Sıddîk radiyallâhu anh* (İstanbul 1985); *Bakara Sûresi Tefsiri* (İstanbul 1985); *Fâtiha Sûresi Tefsiri* (İstanbul 1987); *Duâlar ve Zikirler* (İstanbul 1987, 3. bs.); *Hazreti Osman Zinnüreyn radiyallâhu anh* (İstanbul 2003); *Bayram Sohbetleri* (İstanbul 2005; Sami Efendi'nin sohbetlerinden yazıya geçirilmiştir).

BİBLİYOGRAFYA :

Esad Erbîlî, *Mektûbât* (nşr. H. Kâmil Yılmaz – İrfan Gündüz), İstanbul 1983, s. 358-361; Vehbi Vakkasoğlu, *Maneviyat Dünyamızda İz Birakanlar*, İstanbul 1987, s. 145-155; Sâdık Dâna, *Sultânü'l-ârifin eş-Şeyh Mahmûd Sâmî Ramazanoğlu*, İstanbul 1991; H. Kâmil Yılmaz, *Altın Silsile*, İstanbul 1994, s. 224-235; a.mlf., "Ramazanoğlu Mahmûd Sâmî Efendi", *Sahâbeden Günümüze Allah Dostları*, İstanbul 1996, X, 241-259; Mustafa Kara, *Metinlerle Günümüz Tasavvuf Hareketleri*, İstanbul 2002, s. 367-368; Osman Şevket Yardımcı, "Şam Günleri", *Altınoluk*, sy. 204, İstanbul 2003, s. 7-11; Mehmet Demirci, "Sâmi Efendi", *Yeni Dünya*, sy. 136, İstanbul 2005, s. 28-29.

NECDET TOSUN

RAMAZANOĞULLARI

Adana ve Çukurova yöresinde
beylik kuran
bir Türkmen hânedanı
(1352-1608).

Oğuzlar'ın Üçok koluna bağlı Yüregir boyuna mensup olup Moğol istilâsı üzerine Anadolu'ya gelen, Bozok ve Üçok adlarıyla iki kola ayrılan kalabalık bir Oğuz (Türkmen) topluluğu içinde yer almıştır. Üçoklar, Çukurova yöresinde yurt tutmuş, Yüregir kolu ise Adana'nın güneyindeki Ceyhan-Seyhan ırmakları arasında kışlamaya başlamıştır. Bu boy içinde Ramazan adlı bir beyin özellikle XIV. yüzyılın ortalarına doğru ön plana çıktığı anlaşılmaktadır. 753'te (1352) Dulkadirîlâr'ın başı ve Elbistan Emiri Karaca Bey'in Memlûk Sultanı el-Melikü's-Sâlih'e karşı bir isyana katılması sonucu Türkmen emirliğinden azledilmesi üzerine bu göreve Ramazan getirilmiştir. İki yıl sonra Ramazan Bey'in oğlu, Dimaşk'ta bulunan sultanın katına gelerek ona ve büyük emirlere 1000 Türk atı takdim etmiş ve kendisine babasına olduğu gibi dirlikle birlikte Türkmenler'in emirliği verilmiştir. Ayrıca maiyetinde bulunanlara tablhâne ve "onlar" emirlikleri tevcih edilmiştir (Cemâziyelevvel 755 / Haziran 1354). Buna göre Ramazan Bey Haziran 1354'ten önce vefat etmiş ve Memlûk Devleti tarafından yerine oğlu tayin edilmiştir. Böylece Ramazanoğulları adını alan aile ortaya çıkmıştır.

Sis'i Memlûkler'in elinden almak isteyen Ramazanoğlu İbrâhim Bey, Dulkadiroğlu Halil Bey ile ittifak yaptı. Bunun üzerine Üçoklar'ı te'dip için Çukurova'ya Halep Valisi Timurbay (Temür Bay) kumandasında kalabalık bir ordu gönderildi. Memlûk ordusuna karşı koyamayacaklarını anlayan Türkmen beyleri Ayas'ta bulunan Timur-